

Arkivsaksnr: 2014/1059-0

Saksbehandler: Hege Sæther Moen

Dato: 19.08.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Trollheimen	43/2014	04.09.2014

Småkraftsaker i Sunndal kommune – høringsuttale til NVE.

Dokumenter i saken

1. Epost av 01.07.2014 fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) vedrørende uttale til 5 småkraftsaker på Sunndal som er inne til behandling hos NVE.

Forvalters tilrådning

Verneområdestyret for Trollheimen anmoder NVE om ikke å gi tillatelse til omsøkt utbygging på kraftverkene som grenser mot Trollheimen landskapsvernområde – Torske, Somrungen og Gryta. Dette fordi de landskapsmessige konsekvensene vil påvirke både senere opplevelsesverdi av området og status for inngrepsfrie naturområde (INON) i Trollheimen landskapsvernområde. Hver av kraftverkssakene vil påvirke verneområdet i Trollheimen negativt, og den samla belastningen (NML § 10) vil bli omfattende.

Bakgrunn

NVE har for tiden 5 småkraftsøknader i Sunndal kommune til behandling. Søknadene ble sendt på høring 24.03.2014 med frist for uttalelse 20.06.2014. Verneområdestyret for Trollheimen og Nasjonalparkstyret for Dovre Sunndalsfjella fikk ikke saken til høring i opprinnelig periode, men har i epost av 01.07.2014 fått anledning til å komme med vurdering / høringsuttale innen 19.09.2014.

Alle prosjektene er i utgangspunktet planlagt utenfor nasjonalpark/landskapsvernområder, men har inntaksområder i nærheten av grensene for verneområdene. For Trollheimen gjelder dette 3 an kraftverkene - Torske, Somrungen og Gryta. Inntakene er planlagt helt på grensen av Trollheimen landskapsvernområde. NVE er oppmerksom på at grensene for Trollheimen ikke er endelig merket og innmålt ennå.

NVE har berammet befaringer i de aktuelle områdene i uke 36. For verneområdestyret er det mulig å delta på befaringene om det er ønskelig.

Søknadene er tilgjengelig på vår hjemmeside som følger:

Torske kraftverk: <http://www.nve.no/no/Konsesjoner/Konsesjonssaker/Vannkraft/?soknad=5859&stadium=&type=11>

Somrungen kraftverk: <http://www.nve.no/no/Konsesjoner/Konsesjonssaker/Vannkraft/?soknad=5760&stadium=&type=11>

Gryta kraftverk: <http://www.nve.no/no/Konsesjoner/Konsesjonssaker/Vannkraft/?soknad=5759&stadium=&type=11>

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Verneforskriften for Trollheimen har kun rettskraft innenfor grensen til verneområdet, og vil slik sett ikke kunne påvirke behandlingen av de omsøkte småkraftutbyggingene i Sunndal, som alle er plassert utenfor verneområdet.

I Naturmangfoldloven § 49 (*utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde*) framgår følgende:

«Kan virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov, innvirke på verneverdiene i et verneområde, skal hensynet til disse verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelse om tillatelse skal gis, og ved fastsetting av vilkår.»

Med utgangspunkt i NML § 49 er det viktig at Verneområdestyret for Trollheimen gir en uttale om konsekvensene utbyggingene kan få for verneverdiene for Trollheimen landskapsvernområde.

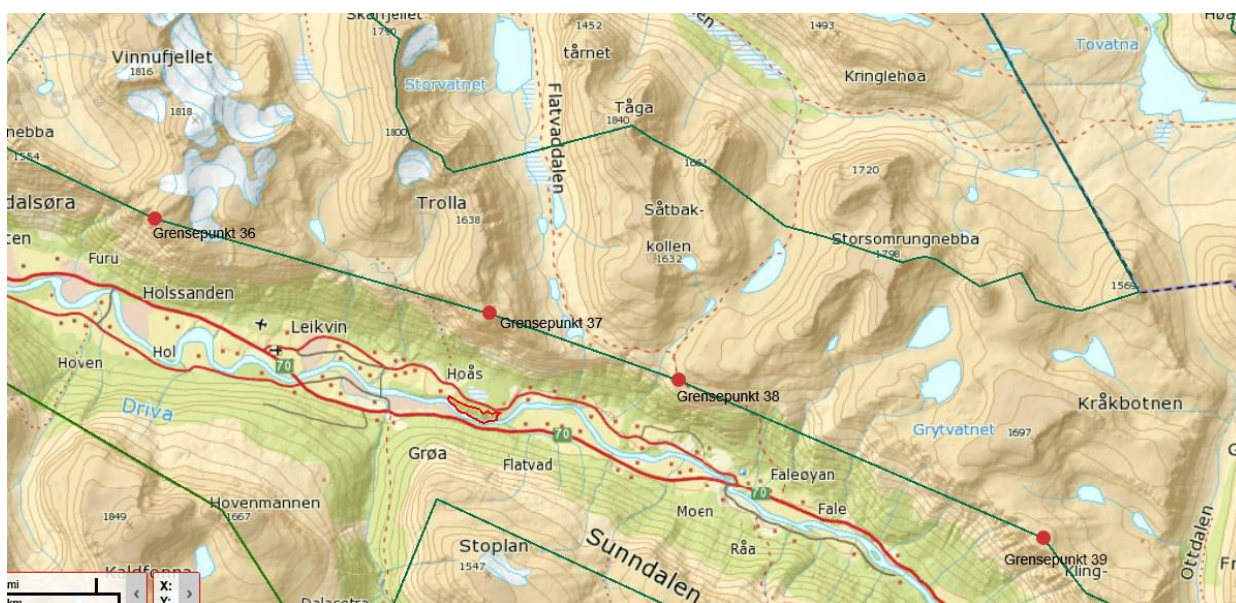
Vurdering av saken

Tre av de fem omsøkte småkraftverka ligger slik at virkningen av inngrepene må vurderes i forhold til Trollheimen landskapsvernområde. Plassering av inntak helt på vernegrensa er avhengig av å kjenne nøyaktig grense. Videre vil utbygging og plassering av inntak påvirke områdets grad av urørtheit (INON status). Både bygging og senere drift og vedlikehold vil medføre uønsket støy, aktivitet og motorferdsel.

Trollheimen er i dag berørt av vasskraftverkene *Grana / Orkla* (Jøla, fjellbekken, Hela) *Driva* (med vatn fra Otta, Gjevilvatnet og Tovatna) *Neas* (Innerdalen) og *Trollheim* (Follsjø, Gråsjø, Vindøla og Folla). I tillegg er det gitt konsesjon for utbygging av *Erga / Småvoll* i Sunndal kommune og Trønder Energi har søkt om konsesjonsfritak for utbygging av *Tovatna kraftverk*. Både dagens kraftprodusenter og kommende utbygginger vil innvirke på Trollheimen ved aktivitet knyttet både til utbygging og senere tilsyn, drift og vedlikehold.

Vernegrense

Trollheimen landskapsvernområde er selv om det ble verna i 1987, ennå ikke ferdig merket og innmålt. Vernegrensa som i dag er vist på flere digitale kartbaser kan ha feil i kartgrunnlag. Riktig grense er den som er tegnet i vernekartet og senere merket i terrenget og innmålt. Dette arbeidet er altså ufullstendig for Trollheimen. Trollheimen er meldt til jordskifteverket for merking, og det er bedt om at grensa i Sunndal blir prioritert først på bakgrunn av småkraftsakene.

Kartet over hentet fra GISlink, viser grensepunkta 36 (Furunebba h 1516) og 37 (Hoåsnebb h 1468), som er viktig for plassering av inntaka av elvene Skorga og Fossa i Torske kraftverk. Videre grensepunkt 38 (stolpe ved stien på Smørklumpen) og grensepunkt 39 (Klingfjellet h 1468), som har betydning for inntakene til Somrungen og Gryta kraftverk. Grensepunkt 36, 37 og 39 er merket men ikke innmålt, mens grensepunkt 38 er uklart og ikke merket. Mellom punkta går vernegrensa i rette liner. Den inntegna vernegrensa i digitale kart har sitt grunnlag fra digitalisering av vernekartet. Vernekartets grense utgjør en strek med bredde på 50 m i terrenget. I tillegg er det en del uklarheter mellom kart og grensebeskrivelse som gjør det nødvendig med avklaringer /tolkninger i prosessen med merking. For denne aktuelle strekninga i Sunndal er grensepunkt 38 et slikt uklart punkt.

Kraftverkenes planlagte inntak for alle de fire elvene Skorga, Fossa, Somrungen og Gryta, er tenkt plassert heilt på vernegrensa. Det er da helt nødvendig å vite med stor nøyaktighet hvor grensa går.

Trollheimens grad av urørtheit

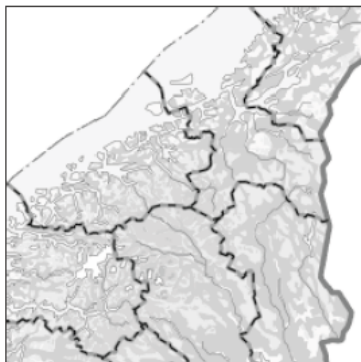
Plassering av nye inntak og kraftverk i verneområdet (Tovatna og Erga/Småvoll) og like utenfor vernegrensa (Torske, Somrungen og Gryta) til Trollheimen vil endre områdets grad av urørtheit. Hver av de omsøkte småkraftutbyggingene vil redusere INON status for delområder i en viss radius fra inntakene / anleggene som følger av utbyggingen, og sumeffekten er betydelig tap av inngrepsfri natur.

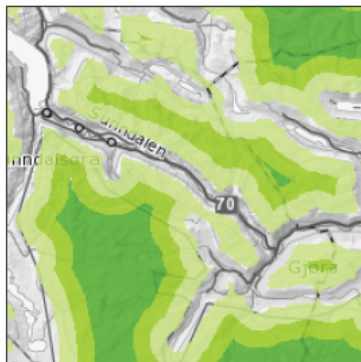
Registreringsdato: 05.06.2014

Inngrepsfrie naturområder i Norge – rapport for beregning av bortfall av inngrepsfri natur ved simulering av nye inngrep

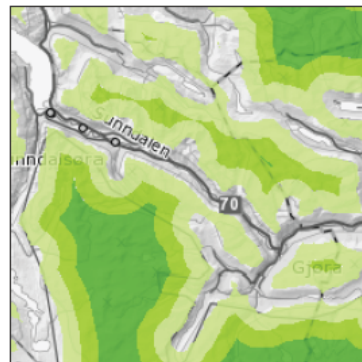
Inngrepets plassering:

Situasjon før inngrepet:

Situasjon etter inngrepet:

Kartgrunnlag Kartverket, Geovekst og kommuner
Kilde for inngrepsfri natur: Miljødirektoratet.INON.01.13

Bortfallskalkulator		Bortfall/økning i km ²
Villmarkspregede naturområder (5 km eller mer fra inngrep)		- 2.62 (Bortfall/tap)
Inngrepsfri sone 1 (mellom 5 og 3 km fra inngrep)		- 24.9
Inngrepsfri sone 2 (mellom 3 og 1 km fra inngrep)		+ 11.5
Inngrepsnære naturområder (under 1 km fra inngrep)		+ 16.0 (Bortfall/tap av inngrepsfri natur)

NB: Beregning av bortfall gjelder kun det berørte INON-området. Bortfall på kommune- og fylkesnivå beregnes ikke.

Merk: Denne rapporten gir veiledende informasjon og ikke nødvendigvis helt nøyaktige tall for oppdraget. For at rapporten skal gi et best mulig bilde av hva som vil skje, er det viktig å tegne inn inngrepet mest mulig nøyaktig. Vi anbefaler at skjermdigitaliseringen skjer i en så stor målestokk som mulig, men uten at en mister oversikten over området.

Lenke til rapporten: <http://inonkart.miljodirektoratet.no/inon/bortfall/rapport/931-ZEEXRT/pdf>

Kart og tabell på forrige side viser samla bortfall av inngrepsfri natur i Trollheimen landskapsvernområde som følge av utbygging av Torske (Skorga og Fossa), Somrungen, Gryta og Småvoll (Erga) kraftverk.

Trollheimen ble verna som landskapsvernområde i 1987, da naturvernloven den gang ikke åpnet for å opprette nasjonalpark på privat grunn. Med naturmangfoldloven av 2009 er dette nå endra. Både Miljødirektorat og det tidligere Miljøverndepartementet har signalisert at de ser at Trollheimen har kvaliteter til å være nasjonalpark, og at de er positive til å ta opp en prosess på eventuell endring av vernestatus dersom det kommer et lokalt initiativ til dette. Trollheimens kvaliteter som gjør at det kvalifisert til å kunne endre verneform til nasjonalpark ligger i områdets grad av urørthet – kvaliteter som nå kan reduseres som følge av mulig kraftutbygging like utenfor vernegrensen. Omfattende endring av inngrepsfrie areal, som følge av kraftutbygginger i randsonen, vil altså forringe muligheten for å heve vernegrad fra landskapsvern til nasjonalpark.

Aktivitet som følgje av utbygging og samla belastning NML § 10

Ved utbygging vil det være vanskelig ikke å påvirke Trollheimen landskapsvernområde med aktivitet, motorferdsel og annen støy. Tilsvarende også ved senere drift, tilsyn og vedlikehold. Normalt vil også behov for snømålinger komme som et resultat av ei utbygging. Selv om inntak og kraftverk ligger utenfor, er nedbørsfeltet i sin helhet innenfor verneområdet.

Selv om inntak blir lagt utenfor verneområdet kan senere drift medføre aktivitet innenfor verneområdet. Som eksempel er inntak til Driva kraftverk i Ottdalen utenfor vernegrensa, men eneste mulige veg til inntaket er fra baksiden – det vil si gjennom Trollheimen og deler av Innerdalen landskapsvernområde.

Tiltakene (motorferdsel, teknisk oppgradering og vedlikehold av anlegg m.m.) som følger av dagens vasskraftproduksjon i Trollheimen, vil med flere nye utbygginger gi en betydelig samla negativ belastning - både for friluftopplevelser for brukerne av områdene, områdets grad av urørthet og nødvendig ro for rovfugl og andre arter som har tilhold i disse fjellområdene.

Oppsummering

Hver av kraftverkssakene vil påvirke verneområdet i Trollheimen negativt, og den samla belastningen (NML § 10) vil bli omfattende. Det anbefales derfor at NVE ikke gir tillatelse til omsøkt utbygging på kraftverkene som grenser mot Trollheimen landskapsvernområde – Torske, Somrungen og Gryta kraftverk. Dette fordi de landskapsmessige konsekvensene vil påvirke både opplevelsesverdi i området og status for inngrepsfrie naturområde (INON) i Trollheimen landskapsvernområde.